

Марія Юрчак

ПОТЕНЦІАЛ ВПЛИВУ БАЛКАНСЬКИХ ДЕРЖАВ НА ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ ЄС ЩОДО УКРАЇНИ

У статті здійснено спробу виявити та оцінити масштаби участі Балканських держав у творенні стратегії розширення ЄС. Зважаючи на глибокі традиції співпраці між Україною та країнами Балканського півострова і спільність історичного досвіду, визначено можливості впливу останніх на формування політики ЄС безпосередньо щодо України на сучасному етапі.

Ключові слова: Балканські держави, європейська інтеграція, політика ЄС щодо України, розширення Європейського Союзу.

Незважаючи на внутрішньополітичні негаразди, курс української держави на європейську інтеграцію офіційно залишається на порядку денному. Його перспективи залежать від умов внутрішніх (готовності до зближення з ЄС, для якого формально, згідно ст. 49 Договору про ЄС [1], достатньо поділяти “європейські цінності”, а для повноцінного членства – відповідати Копенгагенським критеріям) та зовнішніх, до яких відносимо спроможність Євросоюзу до подальших розширень, а також згоду як керівних інституцій ЄС в цілому, так і усіх країн членів на прийняття України до Об’єднаної Європи. На практиці консолідована воля Унії важить більше, аніж проєвропейська налаштованість держави, виконання нею політичного, економічного чи “членського” зобов’язання. Підготовка Європейського Союзу до розширення здійснюється як на загальноєвропейському, так і на національному рівнях, тому підтримка іноземними державами європейських прагнень країни відіграє важливу роль, особливо в умовах загострення громадянського протистояння в Україні, спровокованих відмовою влади від підписання Угоди про Асоціацію з ЄС. Серед найбільших лобістів і симпатиків України в Євросоюзі є країни колишнього соцтабору та Балканські країни, з якими нашу державу єднають, на жаль, не лише укорінені у далекому минулому позитивний досвід співпраці, а й пережиті на зламі тисячоліть глибокі суспільні трансформації і політична нестабільність. Тому метою цієї статті є виявлення потенціалу Балканських держав формувати політику Євросоюзу щодо України.

Можливості Балканських держав впливати на творення стратегії розширення Євросоюзу, його Східної політики та відносин з Україною прямо не досліджувалися. Однак питання політики ЄС щодо України, інкорпорації його східних сусідів неодноразово піднімалися Т. Герасимчук [2], І. Клименко, І. Ус [3], О. Парахонським, О. Резніковою [4] та іншими вченими; серед західних науковців варто виокремити Г. Волес та В. Волес, У. Седельмаєр [5; с. 621–668]. У контексті поставленої проблеми інтерес становлять дослідження О. Ковальнової [6] та В. Копійки [7], які розкривають механізм формування стратегії розширення ЄС. Оскільки можливості втручання та коригування загальноєвропейської політики на пряму залежать від ступеня інтегрованості держави у структури ЄС, потрібно взяти до уваги роботи О. Бірюкової [8], О. Чумаченко [9], та російської дослідниці Ю. Кудряшової [10], присвячені перспективам європейської інтеграції Західних Балкан. Зважаючи на очевидну актуальність теми, очевидно, що вона потребує докладнішого вивчення.

Стаття базується на критичних поглядах сучасних дослідників політики ЄС, документально-договірній базі та матеріалах преси, котрі висвітлюють позиції дипломатів та урядовців Балканських країн.

Балканські держави є неоднорідними у своєму складі. Можна виділити три групи на основі критерію інтегрованості у структури ЄС. У цій розвідці найбільшу увагу ми приділимо першій групі країн:

– *Країни-члени ЄС* (Греція – з 1981 р., Словенія – з 2005, Болгарія та Румунія – з 2007, Хорватія – з 2013);

– *Країни-кандидати* на членство в ЄС (Колишня югославська республіка Македонія – країна-кандидат з 2005, Чорногорія – з 2010, Сербія – з 2012);

– *Країни, що не є членами ЄС* (Албанія – надіслала заявку у 2009, Боснія і Герцеговина – розцінюється як потенційний кандидат, не надала заявки; частково визнана держава Косово розцінюється як потенційний кандидат) [11].

Досвід участі Балканських держав в об'єднавчих процесах Європи для України є показовим і надається до компаративного аналізу з тих причин, що країни Балкан (окрім Греції і Туреччини) також є постсоціалістичними, і здійснюють трансформацію суспільств та перехід до ринкової економіки. Західні Балкани є у зоні підвищеної міжетнічної конфліктності та постійної конфронтації інтересів великих геополітичних гравців (США, ЄС, Росія) [8, с. 220] і успішний вихід з такої “пастки” в напрямку ЄС слугує прикладом для України, котра все ще не здійснила остаточного вибору свого вектору розвитку. Вважалося, що доля Європи та ідея європейської ідентичності поставлені на карту на Балканах [12] – тепер вони вирішуються, головно, в Україні.

Держави Балканського півострова ніколи не були ядром об'єднавчого процесу, а отже – залишалися периферією у моделі європейської інтеграції [13, с. 62]. Термін “периферія” у цьому значенні має позитивний і практичний сенс, під ним розуміються майбутні учасники інтеграційного процесу, в тому числі й Україна. “Периферія” – повинна поступово злитися з центром і включитися в загальний процес прийняття рішень. Навіть якщо мовити про “периферію” територіальну, геополітичну, то влучне діагностування власної периферійності, підпорядкованості чи залежності в різних вимірах і діапазонах не мусить автоматично зумовлювати поглиблення комплексів неповноцінності або зменшення рівня прагнень [14].

Ще однією спільною рисою є те, що і Балкани, і Україна – стратегічно важливі для ЄС як регіон енергетичного транзиту в умовах перманентної напруги в енергодіалозі з Росією і нестабільності світової енергетичної кон'юнктури [10].

Інтеграція балканських країн сама по собі є прецедентом. Аналітики відзначають: щодо них ЄС провадить політику “подвійних стандартів”, що яскраво видно на прикладах Греції, Болгарії, Румунії, Хорватії. У випадку Греції, приналежність країни до “європейської сім'ї” і прагнення урівноважити стосунки з Туреччиною переважили кіпрську проблему й економічне відставання. Її вступ в ЄС у 1981 році був історичною подією: вперше митний союз був створений розвиненими країнами з високим рівнем доходу та країною із середнім рівнем доходу. Начебто “передчасне” розширення 2007 і 2013 років за рахунок відносно “слабких” європейських держав мало на меті посилення стабільності у регіоні, стирання останніх бар'єрів Холодної війни.

Чи здатні ці фактори спрацювати за аналогією і в Україні? З одного боку, приєднання до ЄС країн балканського регіону та проведення на тривалий час адаптаційних реформ викликає необхідність пошуку якісно нових форматів взаємовідносин між ЄС та країнами-сусідами на Сході. Зі сторони ЄС передбачалося прогресивне відкриття нових можливостей близького партнерства та максимальне стимулювання всіх факторів зближення [7, с. 343]. Наявність

конфігурації політично стабільних націй та надійних потенційних партнерів в економічному розвитку уздовж всього східного кордону становить неабиякий інтерес для Європейського Союзу [15, с. 7]. У цьому плані досвід зближення ЄС з Балканськими країнами показав ефективність у становленні миру та безпеки у Європі. Попри всі побоювання настання “втоми від розширення”, включення Болгарії, Румунії та Хорватії в об’єднавчий процес, надання статусу країн-кандидатів Македонії, Чорногорії та Сербії дозволяє стверджувати, що остаточні кордони ЄС ще не сформовані. “Розширення залишається однією з найефективніших стратегій Євросоюзу, – заявив у жовтні 2013 року єврокомісар з питань розширення і політики сусідства Штефан Фюле, представляючи “План розширення ЄС” на 2014 рік, – таким чином зміцнюється економічна і політична стабільність як країн, що прагнуть до ЄС, так і самого Європейського союзу” [16]. Тоді ж Єврокомісія рекомендувала надати Албанії офіційний статус кандидата на вступ до Європейського союзу, а також розпочати переговори з Македонією про приєднання до ЄС. Останнє дослідження ставлення громадян щодо розширення ЄС службою Європейської комісії “Євробарометр” проводилося п’ять років тому, у 2009 році більшість позитивно оцінювала розширення ЄС за рахунок включення країн ЦСЄ. На погляд 73 % респондентів це суттєво зміцнило роль ЄС у глобальному світі [17, с. 5].

Проте, зважаючи на кризу в єврозоні, спостерігається наростання скепсису довкола подальшого розширення Євросоюзу. Європейці схильні покласти вину за економічні негаразди в Унії на балканських членів-неофітів, котрі були неготові до виконання зобов’язань в рамках Союзу. Вірогідно, що ЄС буде принциповішим щодо надання європейських перспектив Україні, зважаючи на негативні наслідки включення Болгарії і Румунії до Об’єднаної Європи. Кардинальне розширення Євросоюзу, вступ до нього багатьох європейських держав ще більше загострює питання про успішність євроінтеграційної політики України, вимагає від неї ще рішучіших кроків у цьому напрямі, оскільки фактична гегемонія ЄС у Європі ставить держави, які до нього не приєдналися, у менш сприятливі, порівняно з іншими, умови [15, с. 4].

З 1 січня 2014 року головою Ради ЄС стала Греція, з цієї нагоди Президент Віктор Янукович привітав президента Греції Каролоса Папульясу: “Розраховую на сприяння Грецької республіки у подальшому розвитку взаємодії України та ЄС, спрямованої на укладення й ефективну імплементацію Угоди про асоціацію. Вірю, що у цьому відповідальному статусі Греція також здійснить важливий внесок у зміцнення та поглиблення відносин ЄС із країнами-партнерами, передусім – учасницями ініціативи “Східне партнерство”” [18]. Саме Греція у 1994 році була єдиною Балканською країною, котра у складі ЄС підписала Угоду про партнерство та співробітництво з Україною. Проте подяка Президента Януковича Папульясу та грецькому народові за “дружню і послідовну підтримку України у процесі інтеграції до Європейського Союзу” є не більш, аніж дипломатичною формальністю. Адже це Греція у 2011 році запротестувала щодо ст. 49 угоди про Асоціацію з Україною, яка передбачала закріплення перспектив членства України в ЄС [19]. Відстороненість Греції від підтримки українських європерспектив пояснюється глибокою фінансово-економічною кризою, на грані виключення з ЄС, в якій Афіни побоюються негативних наслідків для себе (у вигляді скорочення субсидій, кредитування, згасання фінансових потоків з Брюсселя) у разі приєднання нового члена. Відповідно до своїх інтересів, Греція зміщує вектор в Європейській політиці сусідства зі східного на південний [20].

Серед Балканських держав Словенія пройшла найкоротший шлях до членства в ЄС – вісім років: від подачі заявки 1996 року до отримання членства у травні 2004 року. На думку аналітиків, в українсько-словенській співпраці в контексті євроінтеграції є гарні перспективи. Словенці запевняють, що за менталітетом,

характером, працездатністю дуже близькі до сучасних українців, адже мають безпосередній стосунок до історичної спадщини Київської Русі [21]. Республіка Словенія послідовно підтримує питання розширення Європейського Союзу, в тому числі й за рахунок приєднання України, яку розцінює як важливого політичного і економічного партнера для ЄС на своєму східному кордоні. “Словенія є активним членом ЄС і підтримує питання розширення ЄС. І, звичайно, ми бачимо Україну інтегрованою в європейську співдружність”, – заявляв Президент Словенії Данило Тюрк під час спільної з Президентом України Віктором Януковичем прес-конференції у Києві 2011 року. Очільник держави наголосив, що це принципова позиція Словенії [22].

Як і Словенія, Болгарія неодноразово заявляла про свою готовність сприяти та підтримувати Україну задля включення у європейську модель розвитку, продовжуючи ділитися своїм досвідом, який вона накопичила на шляху до повноправного членства в ЄС [23]. Болгарія апелює до тісної співпраці між нашими країнами у минулому та сьогодні. Якщо у ЄС постане питання вибору між історичним “ворогом” Болгарії – Туреччиною чи Україною, пріоритет однозначно буде віддано останній. Україна є для Болгарії важливим торговим партнером, і є всі можливості для більшого поглиблення співробітництва між нашими країнами в галузі туризму, науки, культури та освіти. У 2005 році між Урядом України та Урядом Республіки Болгарія було підписано Меморандум про партнерство і поглиблення співробітництва в галузі європейської та євроатлантичної інтеграції [24]. Розширенню співробітництва між Україною та Болгарією сприятиме підписання Україною Угоди про асоціацію та створення ЗВТ з ЄС, заявляє голова МЗС Болгарії Крістіан Вігенін [25].

На противагу визначеній позиції Болгарії, погляди нашого безпосереднього сусіда – Румунії – на перспективи України в ЄС не такі однозначні. Безумовно, Румунія є стратегічним партнером України і постійним учасником переговорів щодо її європейського майбутнього. Разом із Україною вона входить у наступні єврорегіони: Карпатський “Верхній Прут”, “Нижній Дунай” та Єврорегіон Чорного моря [26, с. 14], у зв’язку з чим визначальна роль надається транскордонному співробітництву двох держав. Одночасно з появою Європейського інструменту сусідства і партнерства (ENPI) – Румунія з Україною бере участь у трьох програмах ENPI-СВС: Румунія – Республіка Молдова – Україна, Румунія – Угорщина – Словаччина – Україна та Басейн Чорного Моря. Пріоритетами для транскордонної співпраці ENPI-СВС є: економічний та соціальний розвиток, ефективні та безпечні кордони, долання спільних провокувань та співробітництво громадського суспільства [26, с. 15]. Проте ще й досі залишається низка невирішених проблем в україно-румунських відносинах, зокрема проблема визначення лінії делімітації континентального шельфу та виняткових економічних зон у Чорному морі, питання судноплавства в гирлі Дунаю Бистре, врегулювання Придністровського конфлікту та проблема паспортизації Румунією українського населення у прикордонній зоні [27, с. 254]. Ці проблеми можуть стати предметом “торгів” у разі, коли питання про вступ України кардинально постане на порядку денному. Доки ж найближчою перспективою залишається угода про Асоціацію, Румунія заявляє про підтримку європейський прагнень України. У вересні 2013 року Глава Сенату Румунії Крін Антонеску підтвердив, що Бухарест підтримує євроінтеграційні устремління України і виступив за активізацію політичного діалогу між двома сусідніми державами [28].

“Наймолодший” член ЄС – Хорватія – є фортпостом європейських цінностей на Західних Балканах. Остаточне рішення про її інтеграцію, реалізоване 1 липня 2013 року, перш за все було політичним, що доводить вагу цієї невеликої держави для Унії. Між Україною та Хорватією також у 2009 році підписано

Меморандум про співробітництво в сфері європейської інтеграції, у якому сторони зобов'язалися “сприяти розвитку взаємовигідної співпраці в сфері європейської інтеграції, з метою успішного наближення до Європейського Союзу” [29]. Під час офіційного візиту Міністра оборони України Павла Лебедева в Республіку Хорватія у жовтні 2013 р., хорватська сторона висловила підтримку євроінтеграційного курсу України, зокрема, у питаннях підписання Угоди про Асоціацію України з ЄС [30]. Хоча очевидно, що пріоритет вступу до ЄС Хорватія надасть сусідній Сербії, котра вже є країною-кандидатом.

Водночас потенціал впливу на рішення ЄС країн-кандидатів на вступ, з якими іще не розпочато переговори, є мінімальним. Македонія, Чорногорія та Сербія однозначно підтримують ідею розширення Європейського проекту, наскільки це відображає їх політичні інтереси. Їх значення для європейських перспектив України полягає у тому, що названі держави здатні трансформувати підходи ЄС до визначення стратегії розширення.

Щодо решти Балканських країн – Албанії, Боснії та Герцеговини і Косово, то їх великі європейські амбіції підкріплюються зустрічними кроками ЄС. У 2013 році, коли Україна та Албанія відзначали двадцятиріччя встановлення дипломатичних відносин, остання отримала “зелене світло” на вступ до ЄС: Європейська комісія рекомендувала надати Албанії офіційний статус кандидата на вступ до Європейського союзу. Тирана подала заявку на вступ до ЄС у квітні 2009 року, того ж місяця набула чинності Угода про стабілізацію і асоціацію Албанії з ЄС. Поки Україна домовляється про асоціацію, одна з найкорумпованіших і також найбідніших країн Європи – Албанія – долає перші етапи на шляху до членства в співтоваристві. Така ситуація вкотре змушує говорити про певну вибірковість застосування Копенгагенських критеріїв членства. Водночас албанський прем'єр-міністр Еді Рама заявляє, що “Албанія є найбільш проєвропейською країною у всій Європі. Відсоток людей, які прихильно ставляться до Євросоюзу, в Албанії набагато вищий, ніж у будь-якій країні ЄС. Таким чином, наша маленька країна привнесе до Європи позитивну енергію та ентузіазм” [31]. Імовірно, тільки такий суспільний консенсус здатен компенсувати недостатній рівень економічного та політичного розвитку для поглиблення інтеграції з Європейським Союзом. Адже подібна ситуація спостерігається в Боснії та Герцеговині. Країна гостро потребує конституційних реформ, але впевнено прагне набуту статусу країни-кандидата на вступ до ЄС до 2014 р. [32].

Прецедент Косово – держави, яку не визнають чотири члени ЄС, і яка, попри міжнетічну напругу та нерегульоване міждержавне становище, торує свій шлях у Європу, ведучи перемовини з Брюсселем з питань торгівлі та спрощеного візового режиму і готуючись до підписання Угоди про Асоціацію та стабілізацію [33], дозволяє стверджувати, що Євросоюз у близькому часі буде змушений переглянути свої підходи до інтеграційних стратегій.

Незважаючи на те, що представництво Балканських держав у Європарламенті на сьогоднішній момент становить більше 12 % – 93 депутати з 766 осіб [34], при процедурі прийняття спільного рішення, яка ґрунтується на принципі паритетності, передбачається, що жоден закон не може бути ухвалений без спільної згоди. В таких умовах підтримка європейських прагнень України країнами Балкан створює сприятливе тло для сприйняття України в загальноєвропейських інституціях. На основі проведеної розвідки можна стверджувати, що країни Балканського півострова ставляться до європейської інтеграції України позитивно (Словенія, Болгарія, Хорватія) або позитивно з певними пересторогами (Греція, Румунія). На їх позицію впливає географічна близькість між нашими державами, давні історичні, культурні, духовні, релігійні зв'язки, історичні традиції співпраці та сучасний стан двосторонніх відносин. Аби Балкани могли відіграти позитивну роль для України, необхідно

розширювати інтерактивну взаємодію на всіх рівнях – дипломатичних, економічних, культурних, науково-освітніх тощо. Це сприятиме розв'язанню і внутрішньополітичних проблем, і ефективній зовнішній політиці. Поглиблення інтеграції ЄС у балканському напрямку навіть в умовах кризи є своєрідним викликом для Європи, котрий у цьому процесі здатен трансформувати власні підходи до стратегій розширення і до європейських перспектив України зокрема. Схожість соціально-економічної, політичної ситуації країн Балкан напередодні вступу до Європейського Союзу з сьгоднішніми українськими реаліями залишає мало підстав аби пишатися, проте зберігає шанси для України повторити шлях Хорватії.

Список використаних джерел

1. *Treaty on European Union* [Digital source]. Official Journal C 191, 29 July 1992. Available online: <http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/dat/11992M/htm/11992M.html>
2. Герасимчук Т. Країни Центральної Європи в політиці Європейського Союзу (1989–2004 рр.) [Текст] : дис ... канд. іст. наук : 07.00.02 : захищена 28.10.2005 / Герасимчук Таміла Федорівна ; Інститут історії України НАН України. – К., 2005. – 311 арк.
3. Клименко І. Ризики європейського інтеграційного проекту: виклики та можливості для України / І. В. Клименко, І. В. Ус ; за ред. Я. А. Жаліла. – К. : НІСД, 2012. – 88 с.
4. Єрмолаєв А. Європейський проект та Україна: монографія / А. В. Єрмолаєв, Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська, О. О. Резнікова [та ін.]. – К. : НІСД, 2012. – 192 с.
5. Волес В. Творення політики в Європейському Союзі / В. Волес, Г. Волес ; пер. з англ. Р. Ткачук. – К. : Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2004. – 871 с.
6. Ковальова О. Стратегії євроінтеграції: як реалізувати європейський вибір України / Олена Ковальова ; Інститут політичних і етнонаціональних досліджень НАН України. – К., 2003. – 340 с.
7. Копійка В. Європейський Союз: Досвід розширення і Україна / Валерій Копійка – К. : Юридична думка, 2005. – 448 с.
8. Бірюкова О. Сучасні Балкани: внутрішньополітичні проблеми та зовнішньополітичні перспективи / Ольга Бірюкова // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. – Харків : Видавництво ХНУ ім. В. Н. Каразіна. – Серія: Питання політології. Вип. 15. – 2009. – С. 218–227.
9. Чумаченко О. політика розширення європейського союзу в західних балканах: основні ризики та шляхи їх подолання / Олена Чумаченко // Проблеми міжнародних відносин : зб. наук. праць / наук. ред. Некряч А. та ін. – К. : КиМУ, 2010. – Вип. 1. – С. 108–119.
10. Кудряшова Ю. Перспективи вступлення в ЕС балканських державств и интересы России [Електронний ресурс] / Юлия Кудряшова // Российский сонет по международным делам. – 07.12.2011. – Режим доступа: http://russiancouncil.ru/inner/?id_4=57 – Заглавие с экрана.
11. *From 6 to 28 members. Enlargement* [Digital source] / European commission. Available online: http://ec.europa.eu/enlargement/index_en.htm – Title from the screen.
12. Коппитерс Б. Грузия в Европе. Идея периферии в международных отношениях [Электронный ресурс] / Бруно Коппитерс // *Commonwealth and Independence in Post-Soviet Eurasia* – London : Frank Cass, 1998. – Режим доступа: <http://poli.vub.ac.be/publi/etni-3/coppieters1.htm>
13. Smith A. National Identity and the Idea of European Identity / Adam Smith // *International Affairs*, 1992. – Vol. 68. No. 1. – P. 55–76.
14. Зарицький Т. Парадигма прикордоння і центр-периферійні підходи [Електронний ресурс] / Томаш Зарицький // Критика. – Червень, 2011. – Режим доступу: <http://krytyka.com/ua/articles/paradyhma-prykordonnya-i-tsentro-peryferiyuni-pidkhody?page=4#sthash.WoJyKt.dpuf> – 6 с.
15. Калина М. Євроінтеграційна політика України в контексті розширення Європейського Союзу [Електронний ресурс] / Марина Калина // Електронний науковий фаховий журнал “Державне управління: теорія та практика”, 2005. – № 2. – Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej2/txts/pol-prav/05kmsrjs.pdf> – 7 с.
16. Івасюк П. Албанія може стати кандидатом на вступ до ЄС; на черзі інші країни – Ш. Фюле [Електронний ресурс] / Петро Івасюк // UNN. – 16.10.2013. – Режим доступу: <http://www.unn.com.ua/uk/news/1261759-albaniya-mozhe-stati-kandidatom-na-vstup-do-yes-na-cherzi-inshi-krayini-sh-fyule>
17. *Views on European Union Enlargement : Analytical Report Fieldwork* [Digital source] // *Flash Eurobarometr Series № 257*. – February 2009. – Available online: http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_257_en.pdf – 110 p.
18. Вітання Президента України Віктора Януковича Президенту Грецької Республіки Каролосу Папуліасу з нагоди початку головування Грецької Республіки у Раді Європейського Союзу [Електронний ресурс] // Офіційне інтернет-представництво. Президент України Віктор Янукович. – 01.12.2014. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/29886.html>
19. Греція против закрєплення перспективи членства України в ЕС в соглашении об ассоциации [Электронный ресурс] // Интерфакс-Украина. – 06.10.2011. – Режим доступа: <http://interfax.com.ua/news/general/81572.html>
20. Греція сменил

приоритет политики соседства ЕС с восточного на южный вектор [Электронный ресурс] // Зеркало недели. – 09.01.2014. – Режим доступа: http://zn.ua/WORLD/greciya-smenit-prioritet-politiki-sosedstva-es-s-vostochnogo-na-yuzhnyu-vektor-136381_.html 21. *Лебедько С.* Словения: всеевропейский арбитр [Электронный ресурс] / Сергей Лебедько // Персонал +, 2008. – № 6 (258). – Режим доступа: <http://www.personal-plus.net/258/2932.html> 22. *Вигуляр О.* Словения підтримує розширення ЄС за рахунок України. – Д. Тюрк [Электронный ресурс] / Олена Вигуляр // УКР інформ. – 11.10.2011. – Режим доступа: http://www.ukrinform.ua/ukr/news/slovenya_pdtrimu_rozshirennya_s_za_rahunok_ukrani___dturk_1048006 23. *Посол Болгарії: Україна для нас – важливий зовнішньополітичний пріоритет* [Электронный ресурс] // ForUm. – 15.10.2012. – Режим доступа: <http://ua.for-ua.com/interview/2012/10/15/090902.html> 24. *Меморандум про партнерство і поглиблення співробітництва в галузі європейської та євроатлантичної інтеграції між Урядом України та Урядом Республіки Болгарія* [Электронный ресурс] // Верховна Рада України : Дата підписання: 29.11.2005; Дата набуття чинності: 29.11.2005. – Режим доступа: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/100_063 25. *Болгарія підтримає Україну на шляху до євроінтеграції – глава МЗС Вігенін* [Электронный ресурс] // Незалежне бюро новин. – 08.11.2013. – Режим доступа: <http://nbnews.com.ua/ua/news/104651/> 26. *Христя Т.* Румунія – партнер України на шляху до Європейського Союзу / Траян Лауренціу Христя // Буковинський вісник державної служби та місцевого самоврядування, 2008 – № 2. – С. 13–15. 27. *Плаксенко М.* Динаміка україно-румунських відносин після приєднання Румунії до ЄС / Марія Плаксенко // Стратегічні пріоритети, 2009. – № 1 (10). – С. 254–261. 28. *Глава Сенату Румунії підтримує прагнення України до Європи* [Электронный ресурс] // Голос столиці. – 14.09.2013. – Режим доступа: http://newsradio.com.ua/2013_09_14/Glava-Senatu-Rumun-p-dtrimu-pragnennja-Ukra-ni-do-vropi/ 29. *Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством закордонних справ України та Міністерством закордонних справ і європейської інтеграції Республіки Хорватія про співробітництво в сфері європейської інтеграції* [Электронный ресурс] / Верховна Рада України. Дата підписання: 25.05.2009; Дата набрання чинності для України: 25.05.2009. – Режим доступа: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/191_028 30. *Міністр оборони України відвідав з офіційним візитом Хорватію* [Электронный ресурс] / Урядовий портал. – 26.10.2013. – Режим доступа: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246798376&cat_id=244277212 31. *Поки Україна мріє про асоціацію з ЄС, Албанія вже домовляється про вступ* [Электронный ресурс] // Експрес. – 22.09.2013. – Режим доступа: <http://expres.ua/world/2013/09/22/94117-roky-ukrayina-mriye-asociaciyu-yes-albaniya-vzhe-domovlyayetsya-vstup> 32. *Куко С.* Вступ Хорватії до ЄС: історія успіху у скрутні часи [Электронный ресурс] // Сініша Куко / Переклад Н. Немеш // Європейський простір. – 22.07.2013. – Режим доступа: <http://eu.prostir.ua/library/258612.html> 33. *Боснія и Герцеговина в 2014 году может стать кандидатом в члены ЕС* [Электронный ресурс] // Корреспондент.net. – 06.06.2012. – Режим доступа: <http://korrespondent.net/world/1357087-bosniya-i-gercegovina-v-2014-godu-mozhet-stat-kandidatom-v-chleny-es> 34. *MEPs* [Digital source] / European Parliament. Available online: <http://www.europarl.europa.eu/meps/en/map.html>

Марія Юрчак

ПОТЕНЦИАЛ ВЛИЯНИЯ БАЛКАНСКИХ СТРАН НА ФОРМИРОВАНИЕ ПОЛИТИКИ ЕС ОТНОСИТЕЛЬНО УКРАИНЫ

В статье осуществлено попытку выявить и оценить масштабы участия Балканских стран в формировании стратегии расширения ЕС. Имея ввиду глубокие традиции сотрудничества между Украиной и странами Балканского полуострова, общность исторического опыта, определено возможности воздействия последних на формирование политики ЕС непосредственно по отношению к Украине на современном этапе.

Ключевые слова: Балканские страны, европейская интеграция, политика ЕС относительно Украины, расширение Европейского Союза.

Mariya Yurchak

POTENTIAL OF THE BALKAN COUNTRIES IMPACT ON THE FORMATION OF THE EU POLICY TOWARDS UKRAINE

In the article the attempt to identify and assess the extent of the Balkan countries participation in shaping the strategy of the EU enlargement has done.

Bearing in mind the strong tradition of cooperation between the countries of the Balkan Peninsula and Ukraine, common historical experience, we determine the potential effect of the Balkan countries on EU policies directly in relation to Ukraine at the present stage.

Key words: Balkan countries, European integration, EU policy towards Ukraine, European Union enlargement.